

**Traci moc z dn. 1.07.2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 616).**

**USTAWA**  
**z dnia 16 grudnia 1972 r.**

**o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających  
w związku ze służbą w Policji**

Opracowano na podstawie: Dz. U. z 1972 r. Nr 53, poz. 345 i 1983 r. Nr 16, poz. 79, z 1985 r. Nr 20, poz. 85, Nr 38, poz. 181, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 2001 r. Nr 81, poz. 877, z 2004 r. Nr 43, poz. 411, 2014 poz. 616.

**Rozdział 1**  
**Przepisy ogólne**

**Art. 1.**

Odszkodowania określone w ustawie przysługują funkcjonariuszowi Policji, który doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby albo wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby, jak również rodzinie funkcjonariusza, który zmarł wskutek takiego wypadku lub choroby.

**Art. 2.**

1. Za wypadek pozostający w związku z pełnieniem służby w Policji uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które zaszło podczas lub w związku:
  - 1) z wykonywaniem obowiązków służbowych albo poleceń przełożonych,
  - 2) z wykonywaniem czynności w interesie służby, nawet bez polecenia przełożonych,
  - 3) z wykonywaniem funkcji lub zadań zleconych przez działające w resorcie spraw wewnętrznych organizacje polityczne, zawodowe albo społeczne,
  - 4) z ratowaniem ludzi lub ich mienia z grożącego niebezpieczeństwa albo ratowaniem mienia społecznego przed zniszczeniem lub zagarnięciem,
  - 5) z udzielaniem przedstawicielowi organu państwowego pomocy przy spełnianiu przez niego czynności urzędowych,
  - 6) z udziałem w pościgu lub ujęciu osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa albo ochroną innych obywateli przed napaścią,
  - 7) z udziałem w czynach społecznych organizowanych w resorcie spraw wewnętrznych,
  - 8) z odbywaniem bezpośredniej drogi do miejsca i z miejsca wykonywania czynności określonych w pkt 1–7.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb ustalania okoliczności i przyczyn wypadków, o których mowa w ust. 1, uwzględniając obowiązki przełożonego funkcjonariusza, gdy powziął informację o tym, że funkcjonariusz uległ wypadkowi lub poniósł śmierć w wyniku wypadku, obowiązki funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, a ponadto sposób powoływania i postępowania komisji powypadkowej, w tym prowadzenia postępowania wyjaśniającego, sporządzania protokołów oraz ustalania okoliczności wypadku.

### **Art. 3.**

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, ministrem właściwym do spraw pracy oraz ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz chorób, z tytułu których przysługują odszkodowania określone w ustawie, uwzględniając ich związek z pełnioną służbą.

### **Art. 4.**

Odszkodowania określone w ustawie nie przysługują:

- 1) w razie wypadku lub choroby, których wyłączną przyczyną było udowodnione przez jednostkę organizacyjną resortu spraw wewnętrznych umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniechanie funkcjonariusza naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, jeżeli jego przełożeni zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom i sprawowali we właściwy sposób nadzór nad ich przestrzeganiem, a funkcjonariusz posiadał potrzebne umiejętności do wykonywania określonych czynności i był należycie przeszkolony w zakresie tych przepisów,
- 2) w razie wypadku, którego wyłączną przyczyną było zachowanie się funkcjonariusza spowodowane nadużyciem alkoholu,
- 3) jeżeli uszczerbek na zdrowiu lub śmierć funkcjonariusza zostały spowodowane przez niego rozmyślnie.

## **Rozdział 2**

### **Odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu lub śmierci**

### **Art. 5.**

1. Funkcjonariuszowi, który doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku określonego w art. 2 ust. 1 albo trwałego uszczerbku na zdrowiu co najmniej w 20% wskutek choroby określonej na podstawie art. 3, przysługuje jednorazowe odszkodowanie pieniężne.
2. Podstawę obliczenia wysokości odszkodowania stanowi kwota dwunastomiesięcznego uposażenia przyjmowanego za podstawę wymiaru emerytury lub renty stosownie do przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin.
3. Odszkodowanie przysługuje w wysokości 1/100 kwoty określonej w ust. 2, nie mniej jednak niż 500 zł za każdy procent ustalonego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza.

4. Jeżeli nastąpi dalsze pogorszenie stanu zdrowia funkcjonariusza pozostające w związku z wypadkiem lub chorobą, które spowodowały ustalony poprzednio uszczerbek na zdrowiu, i uszczerbek ten powiększy się co najmniej o 10%, odszkodowanie ulega odpowiedniemu zwiększeniu.

#### **Art. 6.**

1. W razie śmierci funkcjonariusza wskutek wypadku określonego w art. 2 ust. 1 lub wskutek choroby określonej na podstawie art. 3 odszkodowanie przysługuje następującym członkom rodziny funkcjonariusza:
  - 1) małżonkowi, który w dniu śmierci funkcjonariusza pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej,
  - 2) dzieciom, wnukom, rodzeństwu i rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin.
2. Małżonkowi albo dziecku, które jest sierotą zupełną, przysługuje odszkodowanie w wysokości 40 000 zł.
3. Jeżeli po funkcjonariuszu pozostało dwoje lub więcej dzieci, które są sierotami zupełnymi, kwota odszkodowania określona w ust. 2 ulega zwiększeniu o 10 000 zł na drugą i każdą dalszą sierotę zupełną. Łączną kwotę odszkodowania dzieli się między te dzieci w równych częściach.
4. Kwota odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom, które są sierotami zupełnymi, nie może być niższa niż kwota określona w art. 5 ust. 2.
5. Każdemu innemu członkowi rodziny wymienionemu w ust. 1 pkt 2, w tym również każdemu dziecku, które nie jest sierotą zupełną, odszkodowanie przysługuje w wysokości 10 000 zł.
6. Jeżeli uprawnionymi do odszkodowania są tylko rodzice, przysługuje ono obojgu rodzicom w wysokości 40 000 zł, a jeżeli uprawnione jest tylko jedno z rodziców – w wysokości 25 000 złotych.
7. Jeżeli funkcjonariusz zmarł wskutek wypadku lub choroby po otrzymaniu z tytułu tego wypadku lub choroby odszkodowania, uprawnionym członkom jego rodziny przysługuje odszkodowanie tylko wtedy, gdyby było ono wyższe niż odszkodowanie wypłacone funkcjonariuszowi. W takim przypadku odszkodowanie przyznaje się w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy kwotami tych odszkodowań i wypłaca się w odpowiednich częściach uprawnionym członkom rodziny.

#### **Art. 7.**

1. Jednorazowe odszkodowanie określone w art. 5 lub w art. 6 przysługuje, jeżeli funkcjonariusz:
  - 1) doznał uszczerbku na zdrowiu lub zmarł wskutek wypadku w ciągu 3 lat od tego wypadku,
  - 2) doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby nie później niż w ciągu 3 lat od zwolnienia ze służby,

- 3) zmarł wskutek choroby w ciągu 3 lat od ustalenia uszczerbku na zdrowiu wskutek tej choroby, nie później jednak niż w ciągu 3 lat od zwolnienia ze służby.
2. Zwiększenie odszkodowania określone w art. 5 ust. 4 przysługuje, jeżeli zmiany w stanie zdrowia funkcjonariusza uzasadniają zwiększenia odszkodowania nastąpiły w terminach określonych w ust. 1 pkt 1 i 2.

#### **Art. 8.**

W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Spraw Wewnętrznych lub organ przez niego upoważniony może przyznać:

- 1) funkcjonariuszowi albo członkowi rodziny zmarłego funkcjonariusza – odszkodowanie wyższe niż określone w art. 5 i 6,
- 2) członkowi rodziny zmarłego funkcjonariusza nie spełniającemu warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej albo innej osobie bliskiej – odszkodowanie w granicach określonych w art. 6,
- 3) członkom rodziny funkcjonariusza, który zaginął w czasie pełnienia służby – odszkodowanie w wysokości określonej w art. 6.

#### **Art. 9.**

Minister Spraw Wewnętrznych może podwyższać kwoty jednorazowych odszkodowań pieniężnych określone w art. 5 i 6.

### **Rozdział 3**

#### **Odszkodowanie za przedmioty osobistego użytku**

#### **Art. 10.**

1. Funkcjonariuszowi, który doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku określonego w art. 2 ust. 1, a w razie jego śmierci wskutek takiego wypadku – członkom pozostałej rodziny przysługuje odszkodowanie za udowodnione szkody poniesione wskutek utraty, zniszczenia lub uszkodzenia w związku z wypadkiem przedmiotów osobistego użytku.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki, na jakich przysługuje policjantowi odszkodowanie za utracone, zniszczone lub uszkodzone przedmioty osobistego użytku, który w związku ze służbą poniósł szkodę w tych przedmiotach, a nie doznał uszczerbku na zdrowiu, uwzględniając sposób i termin wypłaty odszkodowania oraz organy właściwe w tych sprawach.

## **Rozdział 4**

### **Postępowanie w sprawie odszkodowań**

#### **Art. 11.**

1. O stopniu uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza wskutek wypadku, o którym mowa w art. 2 ust. 1, lub choroby określonej na podstawie art. 3 orzekają komisje lekarskie służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.
2. Komisje lekarskie, o których mowa w ust. 1, ustalają również związek śmierci funkcjonariusza ze służbą wskutek wypadku lub choroby.
3. Minister Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych sposób ustalania stopnia uszczerbku na zdrowiu funkcjonariuszy oraz związku śmierci funkcjonariuszy ze służbą wskutek wypadku lub choroby.

#### **Art. 12.**

1. Postępowanie w sprawie odszkodowania wszczyna się z urzędu lub na wniosek zainteresowanego.
2. Prawo do odszkodowania oraz jego wysokość ustalają właściwe organy resortu spraw wewnętrznych.
3. Od decyzji organu resortu spraw wewnętrznych przysługuje zainteresowanemu odwołanie do właściwego sądu według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego oraz w terminie przewidzianym w art. 477<sup>9</sup> § 1 tego Kodeksu.
4. Odwołanie do sądu przysługuje także w wypadku niewydania przez organ resortu spraw wewnętrznych decyzji w terminie dwóch miesięcy od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenia odszkodowawcze bądź powstania obowiązku wszczęcia postępowania z urzędu.

#### **Art. 13.**

Odszkodowanie określone w art. 5–10 wypłaca właściwy organ resortu spraw wewnętrznych.

#### **Art. 14.**

Minister Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzenia przypadki, w których postępowanie w sprawie odszkodowania wszczyna się z urzędu, tryb przyznawania i wypłaty odszkodowania oraz właściwość organów resortu spraw wewnętrznych w tych sprawach.

## **Rozdział 5**

### **Przepisy przejściowe i końcowe**

#### **Art. 15.**

1. Odszkodowania przewidziane w ustawie przysługują:

- 1) z tytułu wypadków pozostających w związku ze służbą, jeżeli wypadek nastąpił po dniu wejścia w życie ustawy,
  - 2) z tytułu chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby, jeżeli funkcjonariusz doznał uszczerbku na zdrowiu lub zmarł wskutek tej choroby po dniu wejścia w życie ustawy.
2. Do spraw o odszkodowania należne z tytułu wypadków, które nastąpiły, lub chorób, które spowodowały uszczerbek na zdrowiu bądź śmierć funkcjonariusza przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

#### **Art. 16.**

Odszkodowanie przewidziane w niniejszej ustawie przysługuje niezależnie od świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin i w przepisach o służbie funkcjonariuszy Policji.

#### **Art. 17. (utracił moc).<sup>1)</sup>**

#### **Art. 17a.**

Odszkodowania określone w ustawie przysługują także funkcjonariuszowi Milicji Obywatelskiej, który doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby w Milicji Obywatelskiej albo wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami tej służby, jak również członkom rodziny funkcjonariusza, który zmarł wskutek takiego wypadku lub choroby.

#### **Art. 18.**

Odszkodowania określone w ustawie przysługują również:

- 1) członkom Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej oraz innym osobom powołanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych do wykonywania zadań na rzecz ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku zaistniałego w związku z wykonywaniem powierzonych im zadań,
- 2) rodzinom członków Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej zmarłych wskutek wypadku, o którym mowa w pkt 1.

#### **Art. 19.**

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1973 r.

---

<sup>1)</sup> Na podstawie wyroku TK z dn. 3.03.2004 r., sygn. akt K 29/03 (Dz. U. Nr 43, poz. 411).